

بررسی چینه‌شناسی و پدیده‌های زمین‌شناسی کواترنر در حوضه خزر

م. جمیل عندلیبی

سازمان زمین‌شناسی کشور - خیابان معراج - میدان آزادی

چکیده

مقاله اخیر شامل چینه‌شناسی و معرفی توالی سنگ‌شناسی و مسائل تکتونیک و پالئوژئوگرافی حوضه و توضیح مختصری در مورد کانسارهای اقتصادی آن می‌باشد.

- رسوباتی که تابعال در زمین‌شناسی ایران (چه در فرهنگ چینه‌شناسی و چه در نقشه‌های شرکت نفت) تحت عنوان آگچاگیل نامگذاری شده است سن جوانتر یعنی آپشرون (پلیستوسن زیرین یا کواترنر زیرین) را دارا می‌باشد.

- رسوبات آگچاگیل (پلیوسن بالائی) در منطقه بعثت تکتونیک شدید پس از سیوسن و قبل از آگچاگیل (آلپ پایانی) شامل فازهای معادل آتیکان (Attican)، رودنین (Rhodanian) است.

- ضخامت رسوبات کواترنر در بخش غربی حوضه ۶۰۰-۵۰۰ متر و در شرق حدود ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ متر می‌باشد.

افقهای مشخص از خاکسترهای آتشفشانی و ترکیبات دیگر اسید در زمانهای مختلف در منطقه مشاهده می‌شود.

در رسوبات این منطقه برخلاف حوضه سهند و سبلان هیچگونه آثاری دال بوجود دیاتومه مشاهده نمیشود.

- روندهای تکتونیکی غالب در بخش غربی $N50^{\circ}E - N25^{\circ}E$ - EW. بخش شرقی عبارتند از $N25^{\circ}, 50^{\circ}, 80^{\circ}E$ ، که در گسلهای معکوس و فرودیواره و فرادیواره فعال بوده است.

چشمه نفتی مربوط به رسوبات قدیمی است که امکانات آنها محدود است.

- رخساره‌های کواترنر بلائی در دویخش حوضه شامل دریاچه‌ای و آبرفتی یخچالی و رسوبات بادی یخچالی لس می‌باشد.

- رسوبات لس توام با رسوبات دریاچه‌ای بصورت متناوب در چند مقطع بخوبی رخنمون دارند.

- با بررسی بیش از ۱۰۰ نمونه از لسهای حوضه ضمن تقسیم‌بندی آنها از سه دیدگاه تعریف می‌گردد.

- از کانسارهای اقتصادی حوضه خزر میتوان خاکسترهای آتشفشانی، رسوبات لس و آهکهای

دریائی را نام برد.